

**UZASADNIENIE WNIOSKU O PRYZNANIE NAGRODY PREZESA RADY MINISTRÓW
PANI DR HAB. NASTAZJI DAGNY PILONIS
ZA WYSOKO OCENIONE OSIĄGNIĘCIA BĘDĄCE PODSTAWĄ
NADANIA STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO**

„Ocena efektywności małoinwazyjnych technik endoskopowych w wykrywaniu stanów przednowotworowych i wczesnych nowotworów przewodu pokarmowego” – cykl 3 prac, łączny IF-117,1, MNISW-500

Osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę nadania stopnia doktora habilitowanego obejmuje cykl trzech prac oryginalnych, które dostarczają wysokiej jakości dowodów klinicznych i translacyjnych dotyczących skuteczności małoinwazyjnych, zaawansowanych metod endoskopowych w wykrywaniu stanów przednowotworowych oraz wczesnych nowotworów przewodu pokarmowego (rak jelita grubego, przelyk Barretta jako stan przedrakowy gruczolakoraka przelyku oraz dziedziczny rozlany rak żołądka). Cykl ten odpowiada na kluczowe wyzwania zdrowia publicznego: poprawę skuteczności wczesnego wykrywania, racjonalne wykorzystanie zasobów endoskopowych oraz rozwój strategii diagnostyczno-terapeutycznych umożliwiających leczenie narządowo-oszczędzające.

W obszarze raka jelita grubego wykazano, że poprawa jakości kolonoskopii przesiewowej mierzona wskaźnikiem wykrywalności gruczolaków (ADR) przekłada się na istotne, klinicznie mieralne obniżenie ryzyka raka jelita grubego po kolonoskopii, szczególnie u endoskopistów z wyjściowo niższym ADR. Wyniki te mają znaczenie populacyjne, ponieważ dotyczą interwencji realizowanej na masową skalę (badania przesiewowe) i dostarczają podstaw do precyzyjnego ukierunkowania działań poprawy jakości w endoskopii, w tym wdrażania technologii wspomagających (np. systemów opartych o sztuczną inteligencję), tam gdzie mogą przynieść największą korzyść zdrowotną.

W obszarze przelyku Barretta wykazano, że zastosowanie minimalnie inwazyjnego narzędzia do pobrania materiału z przelyku (Cytosponge) w połączeniu z panelem biomarkerów oraz danymi klinicznymi umożliwia skuteczną stratyfikację ryzyka i priorytetyzację pacjentów do endoskopii. Ma to bezpośrednie znaczenie wdrożeniowe, ponieważ pozwala ograniczyć liczbę endoskopii o niskiej wartości klinicznej przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiej wykrywalności dysplazji i wczesnego raka, wspierając efektywną organizację nadzoru w warunkach ograniczonych zasobów.

W obszarze dziedzicznego rozlanego raka żołądka opracowano i zwalidowano kryteria diagnostyczne endomikroskopii konfokalnej (pCLE) dla wczesnego raka sygnetowatokomórkowego, wskazując potencjał tej metody do poprawy wykrywania zmian szczególnie trudnych do identyfikacji w endoskopii konwencjonalnej oraz do racjonalizacji protokołów biopsji mapujących. Wyniki te tworzą podstawę dla dalszej walidacji i implementacji kryteriów w praktyce klinicznej w grupach wysokiego ryzyka.

Łącznie, osiągnięcie habilitacyjne stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki medycznej, ponieważ integruje ocenę skuteczności metod endoskopowych z realnymi potrzebami zdrowia publicznego i organizacji systemu ochrony zdrowia, a także wspiera rozwój nowoczesnych strategii wczesnego wykrywania i leczenia minimalnie inwazyjnego, w tym podejść narządowo-oszczędzających. Osiągnięcia są wynikiem istotnej aktywności naukowej realizowanej w krajowych i zagranicznych ośrodkach akademickich oraz we współpracy międzynarodowej i zostały opublikowane w recenzowanych czasopiśmie o wysokim znaczeniu dla praktyki klinicznej.

Osiągnięcie habilitacyjne otrzymało wyłącznie pozytywne recenzje oraz pozytywną opinię komisji habilitacyjnej. We wszystkich pracach Kandydatka była pierwszym autorem.